

COMPOSITORES CATALANES. Generació modernista

Narcisa Freixas (1859-1926)

1	La font del romaní	1'37
2	L'ametller	1'19
3	La barca	3'12
4	La son soneta	2'54
5	Primaveral	1'51
6	L'ombra de Natzaret	2'23
7	Dolorosa	1'00
8	El filador d'or	3'24
9	Ai, l'esperança	2'16

Carme Karr (1865-1943)

10	Cançó de tarda	2'13
11	La dida de l'infant	1'53
12	La non non dels papallons	3'48
13	Les ànimes	2'05
14	Les aranyes	2'03
15	La mort de la verge	1'53
16	Non non	2'58

Maria Teresa Garrigosa, soprano
Heidrun Bergander, piano

 Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Indústries Culturals

ENGLISH COMMENTARY INSIDE
COMENTARIOS EN ESPAÑOL EN EL INTERIOR
COMENTARIS EN CATALÀ A L'INTERIOR

Isabel Güell (1872-1956)

17	Amunt	1'19
18	La llar	1'12
19	La rosa marcida	3'05
20	Balada	1'24
21	Barcarola	2'03
22	Cançó trista	2'09
23	Rima	1'12

Lluïsa Casagemas (1873-c.1942)

24	Cançó de mar	3'23
25	La complanta de la lluna	1'13
26	Gentil pageseta	1'25
27	Enyorament	1'50
28	Villancet "Nadal"	1'22
29	Amor de pàtria	1'57
30	Rialla d'abril	1'49
31	Esbarjos	2'20

Enregistrament realitzat el dia 21 de setembre de 2008
a l'auditori Paper de Música. Capellades
Presa de so i muntatge: Llorenç Balsach
Portada: Penjoll modernista de Lluís Masriera
Fotografia contraportada: Marta Escobar

Dip. Leg.: B-45116-2008
©(P) 2008 La Mà de Guido
www.lamadeguido.com

LMG 2086

DDD

Durada
67'08

Paper de Música

All rights reserved. Unauthorised public performance, broadcasting and copying of this record prohibited.
Amb la col·laboració de l'Institut Català de les Indústries Culturals

COMPOSITORES MODERNISTES

Les obres d'art segueixen uns atzars imprevisibles. Sovint cauen en una letargia que pot durar molt temps, fins que la inquietud de la recerca les desperta per fer-les reviure i fixar-les definitivament en la història. En aquest cas, no es tracta només d'unes obres sinó també d'unes artistes que havien quedat empolsades per l'oblit i que, gràcies a la soprano Maria Teresa Garrigosa i a la pianista Heidrun Bergander, podem descobrir en aquesta gravació.

L'activitat cultural de la dona ha viscut un permanent oblit històric per causes prou discutides. Evidentment, que no se n'hagi parlat habitualment en els llibres oficials de la nostra memòria, no vol dir que no hagi existit. Totes elles van ressonar prou en vida com perquè, cent anys després, encara es trobi força documentació que expliqui el seu rastre. En aquest disc es recullen diferents exemples de dones que van dur a terme una creació musical molt significativa en el tombant del segle XIX al XX, durant la revolució cultural que va comportar el modernisme català. Es tracta de Narcisa Freixas, Carme Karr, Isabel Güell i Lluïsa Casagemas. Quatre dones que van integrar-se plenament als nous corrents artístics que va protagonitzar la Barcelona de finals del segle XIX i que van desenvolupar una tasca musical que reflecteix perfectament l'estètica progressista d'aquell temps, que mirava el futur tot volent recuperar les arrels culturals del nostre poble i que també va començar a fixar-se en el paper de la dona en la societat. Per aquest motiu, totes quatre comparteixen el mateix ambient artístic i la mateixa voluntat que ha marcat el caràcter de la seva obra.

Narcisa Freixas i Cruells (1859-1926) va ser una de les deixebles més destacades de mestres insignes de la nostra història de la música com ara Joan Baptista Pujol, Enric Granados i Felip Pedrell. Fou una de les primeres dones que es va dedicar a la composició musical a Catalunya, però la seva

activitat va transcendir més en la pedagogia ja que va elaborar manuals i reculls de cançons dedicades als més menuts com el *Llibre de les nines* i les *Cançons d'infants*. Va ser una dona polifacètica, que també va escriure obres de teatre com *La cova del mar* o *La Pastoreta*. La seva obra també inclou títols com ara els quaderns *Cançons catalanes* (1900) i *Cançons amoroses* (1916) amb textos de poetes del nostre país. L'any 1905 va ser distingida amb el premi de la segona Festa de la Música Catalana i l'any 1908 rebé un guardó als Jocs Florals de Girona.

Carme Karr i Alfonsetti (1865-1943) va ser una dona polifacètica i amb una gran consciència social que es va veure reflectida al llarg de la seva trajectòria. Filla de pare francès, que va venir a treballar a Barcelona, i de mare italiana, va ser especialment coneguda com a escriptora, amb novel·les com *Volves*, i per ser la directora de la primera revista catalana per a dones, *Feminal*, que

apareixia junt amb el setmanari *La Il·lustració Catalana*. En els deu anys que es va publicar *Feminal*, Carme Karr va incloure gairebé sempre una pàgina de música. Algunes d'aquestes pàgines eren escrites per ella mateixa amb lletra del seu amic, i gran poeta del modernisme, Apel·les Mestres. Amb aquestes cançons, les lectores de *Feminal*, que pertanyien a la burgesia catalana, podien ampliar el repertori per a cant i piano que oferien als seus salons, i alhora introduir la creació i la llengua catalanes en un estament culte que fins llavors només coneixia la música centreeuropea. Publicà també una col·lecció de cançons dins de la tradició de la cançó popular catalana, i peces per a veu i piano, com ara “Les ànimes”, “Les aranyes”, “La Non-non dels papallons”, entre d'altres, publicades el 1903 i el recull *Flors d'escardot* del 1908.

Isabel Güell i López (1872-1956) és l'exponent més clar d'aquesta renovació del repertori musical culte entre les famílies benestants de Barcelona i de la voluntat de transcendir la identitat popular catalana prenent com a exemple els romàntics alemanys. D'ella en podem escoltar per primera vegada un recull de cançons que representen la seva creació musical, i que són d'una gran sensibilitat. Isabel Güell era una de les filles d'Eusebi Güell i Bacigalupi, el gran industrial i mecenes d'Antoni

Gaudí. Isabel Güell va ser una destacada hereva de l'interès cultural del seu pare, i gràcies a ell va poder estudiar amb Josep Garcia Robles i amb Eugène Gigout a París. La relació de Jacint Verdager amb la família Güell també va quedar reflectida en l'obra d'Isabel Güell, que va musicar alguns dels seus poemes, com “La rosa marcida”.

Finalment, Lluïsa Casagemas i Coll (1873-c.1942) completa aquest disc dedicat a les compositoras del modernisme. Lluïsa Casagemas va ser la compositora més prolífica, amb un catàleg de més d'un centenar d'obres, i de totes quatre és la que va tenir més projecció internacional. Va ser autora de diverses òperes, entre elles *Schiava e Regina*, que

va rebre el premi de l'Exposició Universal de Chicago del 1892. El Gran Teatre del Liceu l'havia arribat a programar, però l'atemptat anarquista d'aquella fi de segle va frustrar la seva estrena a Barcelona, i només es va poder representar al Palau Reial de Madrid el 1894, tot un esdeveniment per a una dona d'aquell temps que gosava obrir-se camí en un món tradicionalment masculí. Amb l'inici del segle XX, Luïsa Casagemas, tot i la seva gran producció musical, comença a esborrar-se de les sales de concerts fins a pràcticament desaparèixer, cosa que ha dificultat molt la recuperació de gran part de les seves obres.

L'edició d'aquest disc ens permet escoltar la música d'aquestes compositores i valorar la seva aportació a la nostra cultura, com un exemple extraordinari d'unes dones que van ser l'excepció en un entorn encara adwers al desenvolupament cultural de la dona, i excepcionals pel que fa a la creació artística d'una època.

Mònica Pagès i Santacana

MARIA TERESA GARRIGOSA MASSANA

Nascuda a Barcelona, realitzà els seus estudis de cant al Conservatori Superior Municipal de Música d'aquesta ciutat; estudià amb Míriam Franchieri i Enriqueta Tarrés, i repertori amb Manuel García Morante, obtenint el Premi d'Honor de grau-mitjà i de grau-superior de cant.

L'any 1982 debutà com a solista al Palau de la Música Catalana.

Ha col·laborat amb la Capella Reial de Catalunya intervenint en les òperes *Una Cosa Rara* de Vicent Martín Soler i *l'Orfeo* de Monteverdi interpretades al Gran Teatre del Liceu de Barcelona, a l'Auditori Nacional de Madrid i a la Fundació Gulbenkian de Lisboa.

Ha intervingut en enregistraments per a Catalunya Música, Radio Nacional d'Espanya; per a la discogràfica Auvidis, Ars Harmònica i La mà de Guido.

Ha cantat sota la direcció de Laszlo Heltay, Jordi Savall, Àngel Colomer, Jordi Mora, Tobias Gossman i Jordi Casas entre altres.

Compagina la seva activitat concertística amb l'ensenyament de cant a l'Escola Municipal de Música de Cambrils.

HEIDRUN BERGANDER

Heidrun Bergander va rebre la seva formació a Alemanya, llicenciant-se en Pedagogia de la Música, Educació de l'Oïda i Teoria de la Música. Des del 1993 viu a Catalunya, on ha obtingut els títols superiors de Piano i de Música de Cambra. Ha realitzat cursos de perfeccionament amb Hildegard Stenda, Yiya Díaz, Roger Vignoles, Mark Hastings, Arthur Schoonderwoerd, Dalton Baldwin i Diana Baker. Com a pianista acompanyant ha treballat amb cantants com Enriqueta Tarrés, David Wilson-Johnson i Kurt Widmer. Col·labora en activitats del Liceu i de Caixaforum de Barcelona. Compagina la seva activitat pianística amb l'ensenyament al conservatori professional de Vila-seca, donant classes de repertori i de fonètica i dicció a l'aula de cant.

COMPOSITORAS MODERNISTAS

Las obras de arte siguen unos azares imprevisibles. Frecuentemente caen en un letargo que puede durar mucho tiempo, hasta que la inquietud de la investigación las despierta para darles vida y colocarlas definitivamente en la historia. En este caso, no se trata únicamente de obras sino también de artistas que habían quedado inmersas en el olvido y que, gracias a la soprano María Teresa Garrigosa y la pianista Heidrun Bergander, las podemos descubrir en esta grabación.

La actividad cultural de la mujer ha vivido un permanente olvido histórico por causas ajenas a la misma. Pero, por supuesto, que no se haya hablado de ellas en los libros “oficiales” que narran nuestra memoria cultural no significa que no hayan tenido su relevancia. Su actividad se difundió lo suficientemente en vida como para que, cien años más tarde, aún podamos encontrar su rastro en suficiente documentación.

En este disco se recogen distintos ejemplos de mujeres que realizaron una creación musical muy significativa entre los siglos XIX y XX, durante la revolución cultural que comportó el *Modernisme* catalán. Se trata de Narcisca Freixas, Carme Karr, Isabel Güell y Lluïsa Casagemas. Cuatro mujeres que se integraron de lleno en las nuevas corrientes artísticas que Barcelona vio nacer a finales del siglo XIX y que desarrollaron una actividad musical que se refleja en la estética progresista de aquel tiempo, que miraba el futuro intentando recuperar las raíces culturales de nuestro pueblo y que también ponían énfasis en el papel de la mujer en la sociedad. Por este motivo, todas cuatro comparten el mismo ambiente artístico y la misma voluntad que ha marcado el carácter de su obra.

Narcisca Freixas i Cruells (1859-1926) fue una de las alumnas más destacadas de maestros insignes de nuestra historia de la música como Joan Baptista Pujol, Enric Granados y Felip Pedrell. Fue una de las primeras mujeres que se dedicaron a la composición musical en

Cataluña, aunque su actividad trascendió más en la pedagogía, elaborando manuales y colecciones de canciones dedicadas a los más pequeños, como el *Llibre de les nines* y les *Cançons d'infants*. Fue una mujer polifacética, que también escribió obras para el teatro como *La cova del mar* o *La Pastoreta*. Su obra también incluye títulos como los cuadernos *Cançons catalanes* (1900) y *Cançons amoroses* (1916) con textos de poetas de nuestro país. En el año 1905 fue distinguida con el premio de la *Segona Festa de la Música Catalana* y en el año 1908 recibió un galardón en los *Jocs Florals de Girona*.

Carme Karr i Alfonsetti (1865-1943) fue una mujer también polifacética y con una gran conciencia social como quedó bien patente a lo largo de su trayectoria. Hija de padre francés, que vino a trabajar a Barcelona, y de madre italiana, fue especialmente conocida como escritora, con novelas como *Volves*, y por ser la directora de la primera revista catalana para mujeres, *Feminal*, que aparecía junto con el semanario *La Il·lustració Catalana*. En los doce años que duró la publicación de *Feminal*, Carme Karr incluyó casi siempre una página de música, algunas de las cuales eran escritas por ella misma con letra de su amigo y gran poeta del *Modernisme* Apel·les Mestres. Con estas canciones, las lectoras de *Feminal*, que pertenecían a la burguesía catalana, podían ampliar el repertorio para canto y piano que ofrecían en sus salones y, a la vez, introducir la creación y lengua catalana en un estamento culto que hasta entonces sólo conocía la música centroeuropea. Publicó también una colección de canciones de tradición popular catalana y piezas para voz y piano, como *Les ànimes*, *Les aranyes* y *La Non-non dels papallons* entre otras, publicadas el año 1903 y la colección *Flors d'escardot*, ésta del año 1908.

Isabel Güell i López (1872-1956) es el exponente más claro de esta renovación del repertorio musical culto entre las familias acomodadas de Barcelona y de la voluntad de trascender la identidad popular catalana tomando como ejemplos los románticos alemanes. De

ella podemos escuchar por primera vez una colección de canciones que muestran su creación musical, de una gran sensibilidad. Isabel Güell era una de las hijas de Eusebi Güell i Bacigalupi, el gran industrial y mecenas de Antoni Gaudí. Isabel Güell fue una destacada heredera del interés cultural de su padre, y gracias a él, pudo estudiar con Josep Garcia Robles y con Eugène Gigout en París. La relación de Jacint Verdaguer con la familia Güell también quedó reflejada en la obra de la compositora, que musicó algunos de sus poemas, como *La rosa marcida*.

Finalmente, Lluïsa Casagemas i Coll (1873-c.1942) completa este disco dedicado a las compositoras del *Modernisme*. Lluïsa Casagemas fue la compositora más prolífica, con un catálogo de más de un centenar de obras, y de las cuatro compositoras, fue la que disfrutó de una mayor proyección internacional. Fue autora de diversas óperas, entre ellas *Schiava e Regina*, que recibió el premio de la Exposición Universal de Chicago del año 1892. El Gran Teatro del Liceo la había llegado a programar, pero el atentado anarquista de aquel fin de siglo frustró su estreno en Barcelona, y sólo se pudo representar parcialmente en el Palacio Real de Madrid en 1894, todo un acontecimiento para una mujer de aquel tiempo que osaba abrirse camino en un mundo tradicionalmente masculino. Con el inicio del siglo XX, Lluïsa Casagemas, aún con toda su gran producción musical, empieza a no ver programada su música en las salas de conciertos hasta prácticamente desaparecer, hecho que ha dificultado mucho la recuperación de gran parte de sus obras.

La edición de este disco nos permite escuchar la música de estas compositoras y valorar su aportación a nuestra cultura como un ejemplo extraordinario de unas mujeres que fueron la excepción en un entorno aún adverso al desarrollo cultural de la mujer; documento excepcional de la creación artística de una época.

Mònica Pagès i Santacana

MARIA TERESA GARRIGOSA MASSANA

Nacida en Barcelona, realizó sus estudios de canto en el Conservatorio Superior de Música de esta ciudad con Míriam Franchieri y Enriqueta Tarrés y repertorio con Manuel García Morante, obteniendo el premio de honor de grado medio y grado superior de Canto.

El año 1982 debutó como solista en el Palau de la Música Catalana.

Ha colaborado con la Capella Reial de Catalunya, interviniendo en las óperas *Una Cosa Rara* de Vicent Martin i Soler y *L'Orfeo* de Monteverdi, interpretadas en el Gran Teatre del Liceu de Barcelona, Auditorio Nacional de Madrid y Fundação Gulbenkian de Lisboa.

Ha intervenido en grabaciones para Catalunya Música, Radio Nacional de España; y para las discográficas Auvidis, Ars Harmonica y La mà de Guido.

Entre otros, ha cantado bajo la dirección de Laszlo Heltay, Jordi Savall, Àngel Colomer, Jordi Mora, Tobias Gossman y Jordi Casas.

HEDRUN BERGANDER

Heidrun Bergander recibió su formación en Alemania, licenciándose en Pedagogía de la Música, Educación del Oído y Teoría de la Música. Desde 1993 vive en Cataluña, donde ha obtenido los títulos superiores de Piano y de Música de Cámara. Ha realizado cursos de perfeccionamiento con Hildegard Stenda, Yiya Díaz, Roger Vignoles, Mark Hastings, Arthur Schoonderwoerd, Dalton Baldwin y Diana Baker. Como pianista acompañante ha trabajado con cantantes como Enriqueta Tarrés, David Wilson-Johnson y Kurt Widmer. Colabora en actividades del *Liceu* y de *Caixaforum* de Barcelona. Compagina su actividad pianística con la enseñanza en el conservatorio profesional de Vila-seca, dando clases de repertorio y de fonética y dicción en el aula de canto.

Compagina su actividad concertística con la docencia del canto en la Escuela Municipal de Música de Cambrils.

MODERNIST WOMEN COMPOSERS

Artworks undergo unexpected ups and downs. They often fall into a lethargy that may last for a long time until the interest of some researcher awakes them to make them come alive again and gives them their place forever in History. In this case, we are not only referring to works, but to some artists that had been left covered by the dust of oblivion, which, thanks to the soprano Maria Teresa Garrigosa and the pianist Heidrun Bergander, we are now able to discover in this recording.

Women's cultural activity has disappeared permanently into historical obscurity for reasons very much discussed about. Obviously, the fact that in the official books of our memory no reference appears regarding them does not mean that they did not exist. All of them were known enough when they were alive, so that, a hundred years later, it is still possible to find enough documentation accounting for their trace. On this CD we gather several examples of women that produced very significant musical artworks at the turn of the 20th century, during the cultural revolution of Catalan Modernism. We are referring to Narcisca Freixas, Carme Karr, Isabel Güell and Lluïsa Casagemas. Four women that fully integrated into the new artistic trends that originated in Barcelona at the end of the 19th century. There, they carried out a great deal of work in the field of music that perfectly shows the progressive aesthetics of those times, which looked at the future but at the same time tried to recuperate the cultural roots of our people and wanted to think women's role in society anew. This is why all four women shared the same artistic environment and the same will that marked their works' peculiarities.

Narcisca Freixas i Cruells (1859-1926) was one of the most outstanding pupils of famous maestros of our music history such as Joan Baptista Pujol, Enric Granados and Felip Pedrell. She was one of the first women that devoted her life to musical composition in Catalonia. However, her work was better known in the field of pedagogy, for she elaborated manuals and

collections of songs for children such as the *Llibre de les nines* and *Cançons d'infants*. She was a versatile woman that also wrote plays such as *La cova del mar* or *La Pastoreta*. Her works also include titles such as the music collections *Cançons catalanes* (1900) and *Cançons amoroses* (1916), with texts by Catalan poets. In 1905 she was awarded a prize at the "Segona Festa de la Música Catalana" and in 1908 she was awarded a prize at the "Jocs Florals" (Catalan literary contest) in Girona.

Carme Karr i Alfonsetti (1865-1943) was also a versatile woman with great social awareness, which can be seen all throughout her career. She was the daughter of a Frenchman who came to work in Barcelona and of an Italian woman. She became especially well-known as a writer, with novels such as *Volves*, and because she was the chief editor of the first Catalan journal for women, *Feminal*, which appeared with the weekly *La Il·lustració Catalana*. Over the ten-year period in which *Feminal* was published, Carme Karr almost always included a music sheet, some of which were written by her, with lyrics by her very good modernist friend and poet Apel·les Mestres. With these songs, *Feminal* readers, from the Catalan bourgeoisie, could enlarge the repertoire for song and piano that they offered in their salons, as well as introduce artistic creation and the Catalan language in a well-educated environment that until then only knew Central European music. She also published a collection of songs belonging to Catalan folk music tradition, as well as some pieces for voice and piano, such as *Les ànimes*, *Les aranyes*, *La Non-non dels papallons*, among others published in 1903, and the compilation *Flors d'escardot* in 1908.

Isabel Güell i López (1872-1956) is the clearest example of this renovation of the cultivated musical repertoire among the bourgeois families of Barcelona and of the will of going beyond Catalan identity, following the example of German romantics. Here we can listen for the first time to a collection of very sensitive songs written by her. Isabel Güell was one of the daughters of Eusebi Güell i Bacigalupi, a very

important businessman and Antoni Gaudí's patron. Isabel Güell was an outstanding heiress of her father's cultural interest, and thanks to him she was able to study with Josep Garcia Robles and Eugène Gigout in Paris. The relationship of Jacint Verdaguer with the Güell family also appears in the works by Isabel Güell, who set some of his poems, such as *La rosa marcida*, to music.

Finally, Lluïsa Casagemas i Coll (1873-c.1942) completes this CD devoted to the women composers of Modernism. Lluïsa Casagemas was the most prolific composer, with a catalogue including more than a hundred works, and of all four she was the best known abroad. She was the author of several operas, such as *Schiava e Regina*, which was awarded the prize at the Chicago Universal Exhibition of 1892. The Gran Teatre del Liceu had programmed it, but the anarchist bomb attack at the end of the century frustrated its première in Barcelona; it could only be performed at the Palacio Real in Madrid in 1894, which was an extraordinary event for a woman that dared to make her way in a traditionally masculine world in those times. With the beginning of the 20th century, Lluïsa Casagemas, despite her important musical production, started to disappear from concert halls until she almost vanished, which has greatly hindered the recuperation of many of her works.

The release of this CD allows us to listen to the music of these women composers and to value their contribution to our culture. They are an extraordinary example of those few women that were an exception in an environment still unfavourable to women's cultural development, as well as an outstanding one with regard to artistic creation in those times.

Mònica Pagès i Santacana

(English translation: Beatriu Krayenbühl)

MARIA TERESA GARRIGOSA MASSANA

Maria Teresa Garrigosa studied voice at the Conservatory of Music in her native Barcelona. Her teachers included Míriam Franchieri and Enriqueta

Tarrés, with coaching in repertoire under Manuel García de Morante. On the completion of both her mid-level and upper level degrees she received special merit awards in solo singing.

She made her solo debut in 1982 with a recital at the *Palau de la Música Catalana*.

She has performed with Jordi Savall's early music ensemble, *La Capella Reial de Catalunya* in the opera *Una Cosa Rara* by Vicent Martín Soler and in Monteverdi's *Orfeo* at the *Gran Teatre del Liceu* (Barcelona), the *Auditorio Nacional de Madrid* and the *Fundação Gulbenkian* (Lisbon).

She has participated in recordings for *Catalunya Música*, *Radio Nacional de España*, as well as for the label "Auidis" and "La mà de Guido".

She has worked under such conductors as Laszlo Heltay, Jordi Savall, Tobias Gossmann, Jordi Mora, and Jordi Casas.

She combines her singing commitments with the position of voice teacher at the School of Music in Cambrils, Spain.

HEIDRUN BERGANDER

Heidrun Bergander studied Music in Germany, where she was awarded graduate degrees in Music Pedagogy, Aural Training and Music Theory. She has lived in Catalonia since 1993, attaining further degrees in Piano and Chamber Music. At a postgraduate level she has received tuition from Hildegard Stenda, Yiya Díaz, Roger Vignoles, Mark Hastings, Arthur Schoonderwoerd, Dalton Baldwin and Diana Baker. As an accompanist Heidrun has worked alongside such figures as Enriqueta Tarrés, David Wilson-Johnson and Kurt Widmer. She collaborates on an ongoing basis with activities organized by the *Liceu* (Catalan opera company) and the *Caixaforum* in Barcelona. She combines her work as a pianist with commitments at the Professional Music Conservatory of Vila-seca, where she coaches the singing students and teaches phonetics and diction.

TEXTOS

(tal com apareixen a les partitures)

LA FONT DEL ROMANI [1]

(F. Sitjà i Pineda)

La Font del romaní
els *aucells* s'han fet seva:
matí de bon matí
hi fan refilada;
quin hi canta més fi
no ho sé dir...

Jo hi vaig cada matí
així que el sol se lleva,
plorant tot el camí
per l'amor perduda,
que és mon pobre destí
el sofrir...

El meu dolor sens fi
me n'ha pres l'alegria;
aucells canteu per mi
la vostra tonada;
Canteu per endolcir
mon sofrir...

L'AMETLLER [2]

(Joan Maragall)

A mig aire de la serra
veig un ametller florit,
Déu te guard bandera blanca!
dies ha que t'he delit.

Ets la pau que s'anuncia,
entre sol, núvols i vents;
no ets encara el millor temps
però en tens tota l'alegria.

LA BARCA [3]

(Apel·les Mestres)

La doncella baixa al riu
al trenc de l'alba;
entre terra i cel volant
l'alosa canta.

Mig en terra, sobre els joncs
i mig a l'aigua,
buida i sola i com dormint
s'està la barca.

La doncella, *en arribant*,
joiosa hi salta:
-Barquer!- crida – bon barquer,
passeu la barca!-

El barquer no respon pas,
que dorm encara;
La doncella sobre el banc
es deixa caure.

Guaita el riu i guaita el cel
i les muntanyes;
terra i cel van clarejant
del foc de l'alba.

Guaita al cel i guaita al riu
i escolta l'aigua,
que en veu baixa sembla dir
coses estranyes.

La doncella té un desig
que la ubriaga:
Volgués Déu que un cop de riu
Trenqués l'amarra!

Volgués Déu que riu avall
partís la barca,
riu avall sense barquer
ni rems ni amarres!

Volgués Déu que lluny, molt lluny
la dugués l'aigua,
lluny, molt lluny, dret a un país
mai vist encara.

Allà on cauen els estels
quan trenca l'alba,
allà on van perfums de flors
cants i rialles!

LA SON SONETA [4]

(Apel·les Mestres)

La son soneta és aquí,
ara ha arribat de puntetes,
du vestit color de nit,
va coronada d'estrelles.
La son soneta és aquí,
la son soneta us ve a veure.

La son soneta és aquí;
si la voleu fer contenta
dreu ben baix: bona nit,
i aclucareu les parpelles.
La son soneta ha vingut
per si voleu anar amb ella.

La son soneta us durà
volant entre cel i terra;
us durà dret a un país
on els somnis d'or floreixen.
El país que s'esvaeix
tan tost el sol es desperta.

PRIMAVERAL [5]

(Apel·les Mestres)

On va el Sol de març
revestit de festa?
Va cel a través
a buscar promesa;
s'en vol *mullerar*
per la primavera.

Entre terra i cel
troba *sa* amoretta,
troba-la plorant
i amb amor la besa:
la pluja d'abril
per companya ha presa.

Les bodes avui
al cel les han fetes
qui els ha desposat
és la primavera;
per capella el cel
per altar la terra

Déu ha beneït
La galant parella
els fills que tindran
seran roses veres,
lliris i clavells,
papallons i abelles.

L'OMBRA DE NATZARET [6]
(Jaume Collell)

Sentadeta va filant
la Natzarena Maria,
sentadeta al marxapeu
del portal de la botiga.
Mentre el fus fa voltejar
mira al cel i defallia...
pom de lliris i clavells
se la miren les veïnes,
roseta de Jericó,
poncella tindrà i florida.
Tot d'una passa el portal
un fuster amb ses eines
a la dreta un cartabó
a l'esquerre una aixxa fina
li va darrera un noiet
rosadet per la fatiga,
porta a coll un cabiró

que quinze pams bé els faria...
L'ombra que fa el bon Jesús
a la Verge ha deixondida;
Ell s'hi gira i li somriu,
Ella somriu i sospira
i amb *sa* fusada de lli
els ulls plorosos obria

Ai! aquella ombra del pal
mai més del cor li fugia

DOLOROSA [7]
(Francesc Sitjà i Pineda)

Rient les penes fugen
de quí les té;
rient les penes fugen
cantant també...

Prò hi ha penes tan fondes
en nostre cor,
que ens fan marxar sens esma
cap a la mort.

Veniu, cants i rialles,
que em té la mort;
jo us obro la finestra
jo us obro el cor.

EL FILADOR D'OR [8]
(Jacint Verdaguer)

N'hi ha un argenter
a l'Argenteria;
de tant filar or
li diuen Orfila.
El fila tan prim
que tot just s'albira;
n'apar un cabell
del front d'una nina.

El filador d'or
diu que té una filla:

que és un pom de flors
no cal que us ho diga;
fila l'or com ell
i la plata fina,
retalla brillants
i perles enfila.

Qui s'hi casarà
pot plantar botiga;
no es casa ella, no,
que es fa caputxina
el primer dijous
de Pasqua Florida.

Quan vora l'altar
son cabell deslliga,
apar un riu d'or
que surt de la riba
o un camp de forment
que la falç inclina.

Son pare que el perd
recull les espigues,
i trist i solet
torna a la botiga
la garba de rulls
que al matí n'eixia.

N'hi ha un argenter
a l'Argenteria
de tant filar or
li diuen Orfila.
Mes, ai! pel veïnat
no falta qui diga
que ven per fils d'or
cabells de sa filla.

AY, L'ESPERANSA... [9]
(Àngel Montanya)

Era una tarda serena;
ton jardí reia al sol;

d'amagat te contemplava
cullir enceses flors;
 vas posar las mes hermosas
 damunt del teu palpitant cor.
 La toya ja marcida
 vas darne l'endemà
 i *tos* llavis tremolosos
 un bés hi van posar.

Ay *l'esperansa* dolça,
 i que se'n fa d'amarganta
 quan arriba'l desengany!...
 Ay *l'esperansa* dolça
 quan arriba'l desengany!

Per *qué'l* dongueres a un altre
ton anyorat amor?
 i per *qué* me las dongueres
 aquelles *gayes* flors
 si tenies de ferirme
 mes tard tant *crudelment* de
 mort?...
 Dolces flors damunt vostre
 tant i tant he plorat,
qu'aquell petó dels seus llavis
 el deveu enyorar!

CANÇÓ DE TARDA [10] (Apel-les Mestres)

De les vores dels camins
 l'escardot *ne* fa jardins,
 més ¿qui veu ses flors morades?

En les boscatges deserts,
 el merlot dóna concerts
 més ¿qui les sent ses passades?

¡Déu *te dó* flors escardot!
 ¡Déu *te dó* cançons merlot!

Déu vos guard, sublims artistes
qu'esclateu joiosament

en cançons que ningú sent
 y en flors que no han de ser vistes.

Déu vos guard sublims Artistes,
 Déu vos guard! Déu vos guard!

LA DIDA DE L'INFANT [11] (Àngel Guimerà)

No endresso pas les cançons
 al fillet de la Regina:
 les endresso al meu fillet
 que trist roman a la vila.

Per soldades i *oripells*
 del Reyetó soc la dida
 i del fill que Déu m'ha dat
no'm puc sentir mare *mia*.

Males noves han vingut
 que al cor me les he sentides
 conseqüent d'enyorament
 mon fillet s'emmalaltia.

Moixons que voleu cantant
duïeu-li ab mos ays ma vida!
 Moixons que voleu cantant!

LA NON-NON DELS PAPALLONS [12] (Apel-les Mestres)

Dormiu, dormiu, papallons d'or;
 ja s'ha adormit l'última flor
 sobre son llit de molsa.
 Papallons d'or, dormiu, dormiu;
 les nits son curtes a l'estiu
 i la dormida és dolça.

Pareu *lo* vol *que'l* sol *se* pon,
 Lo grill vos canta la non-non
 gronxant-se en una espiga;

dormiu en pau *que'l* rossinyol
 ja os cridarà tan tost lo sol
 sobre les planes riga.

Dormiu en pau; passeu la nit
 damunt d'un càlzer recullit
 on una flor somnia
 en les carícies i els petons,
 en *lo* bronzit dels papallons
 que l'han besada al dia.

Dormiu pensant que al pic del sol
 igual que avui pendreu *lo* vol
 que tantes flors enyoren;
 dormiu pensant que no hi ha
 hivern,
que'l cel és blau , l'estiu etern...
 i que les flors no moren!

Dormiu, dormiu, papallons d'or;
 ja s'ha adormit l'última flor
 sobre son llit de molsa.
 Papallons d'or, dormiu, dormiu;
 les nits son curtes a l'estiu
 i la dormida és dolça.

LES ÀNIMES [13] (Apel-les Mestres)

Al toc d'oració, – al toc de les
 ànimes,
 per sota el pinar – les ànimes
 passen.

Passen com un foc – de boira
 esblaimada,
 lliscant per la vall, – pujant a
 montanya.

Passen el portal – de l'ermita
 santa,
 al peu de l'altar – lentament
 s'arranen.

Acotant el cap, – pregant en veu baixa,
 Pregant *ab* el cor – precés sense paraules.
 No és per elles, no, – que preguen les ànimes;
 van pregant *pe'ls* vius – *que'ls* fa bé més falta.

Quan la lluna ha eixit – les ànimes *s'alsan*;
 s'escampen pel cel – i es fonen *ab* l'aire.

LES ARANYES [14]
 (Apel-les Mestres)

La mare de Déu
 cap al tard filava;
 el Sol era post,
 les flors aclucades.

La guanya la son
 a mitja fusada,
 li cauen les mans
 damunt de la falda.

De tots els reconcs
 acuden aranyes,
 escalen el fus
 i el maset engamben.

El fil començat
 feineres agafen,
 en un dir Jesús
 tot el floc filaven.

La mare de Déu
 ja s'en despertava:
 “Déu vos dó salut,
 filadores santes!

Lo que filareu
 seran fils de plata;
 per filosa i fus
 les florides branques.”

LA MORT DE LA VERGE [15]
 (Jacint Verdaguer)

“Cobriu-me de flors,
 que d'amors *me* moro
 cobriu-me de flors
qu'em moro d'amors”

Tot dient *aixís*
 com la Sulamita,
 la Mare de Déu
 d'amor *se* moria,
 los braços en creu,
 la ullada esllanguida.

Més no és morta , no,
 sols està adornida
 de flors en son llit,
 com la Sulamita.
 ja es despertarà
 puix Jesús la crida:

“Veniu *dolsa* amor,
 veniu Mare *mia*
 l'hivern és passat,
 ja'l bon temps arriba.
 Vessant de perfums
 ja floreix la vinya.
 Veniu, *dolsa* amor
 Mare del meu cor.

NON – NON [16]
 (Apel-les Mestres)

En el bressol que branda
 hi ha un infantó,
sos ullets de violeta

clou i desclou.
Sos ullets de violeta
 no dormen no,
 una llàgrima en brolla,
 rodola i mor.

Un Àngel blanc *devalla*
 del Paradís,
 té de plata les ales,
 cabell d'or fi.
 Sota el teulat arriba
 vora d'un niu
 la oreneta li dona
 la santa nit.
 Vora el bressol que branda,
 vora el bressol,
 l'Àngel blanc *se* detura
sens fer remor.
 Sobre els ullets que ploren
 posa un petó,
 i desplega les ales...
 i el nin s'adorm.

AMUNT! [17]
 (Ramon Picó i Campanar)

La neu de l'alta serra
 no perd mai sa puríssima blancor...
 Anima meva, amunt!... aquí a la terra
 tot es fang i misèria, tot dolor.

LA LLAR [18]
 (Ramon Picó i Campanar)

Quan sec a la llar dels pares,
 oh, nits de l'hivern gelat!
 penso amb aquells que tremolen
 de fred i no tenen llar.

Pobrets! Qui pogués tenir-los
 llavors a son costat;

tenir-los a tots i veure'ls
aprop seu com a germans!

Mes ai! si a tots, com voldria,
no els he de veure ja mai,
per sempre dona'ls estada
dins mon cor, oh, caritat!

LA ROSA MARCIDA [19]
(Jacint Verdaguer)

*Riereta avall baxava una rosa,
riereta amunt volava un aucell;
–Hont vas, del jardí la flor més
hermosa,
mon amor més bell?–*

*–Avuy, al besar mos peus la
riuada,
m'ha dit: “Jo voldria besar lo teu
front;
vineten ab mi!” y en sol doll
braçada,
vaig a seguir mon.–*

*Ella entre les ones anava y venia,
vestida d'escuma, de perles y
d'or;
per un bes que dava, cent besos
rebia,
cent besos d'amor.*

*Mes ja, d'una a una, va perdent
les fulles,
y'l torrent, que enflora son front
virginal
per mes tendres roses dexa ses
despulses
en mig d'un sorral!*

*Riereta avall baxava una rosa,
riereta amunt pujava un aucell:*

*–Quin vent t'ha marcit, floreta
amorosa,
de mon cor novell?–*

*Jo so l'aucellet, pagesa axerida,
que't deya: “No hi vagis a viure a
ciutat!”
la rosa ay! ets tu, la rosa florida
que'l món ha esfullat*

BALADA [20]
(Joan Roís de Corella)

*Del mal que pas no puch guarir
Si nom mirau
Ab los ulls tals, que pugau dir
Que ja nous plau
Que jo per vos haja morir.*

*Si muyr per vos, lavors creureu
Lamor queus port
E nos pot fer que no ploreu
La trista mort
Daquell que ara no voleu;*

*Que mal que pas nom pot jaquir
Si no girau
Los vostres ulls, quem vullen dir
Que ja nous plau
Que jo per vos haja morir.*

BARCAROLA [21]
“Lo que diu una cançó”
(Miquel Costa i Llobera)

La lluna guaita sobre les ones,
les ones mouen dolça remor
i sa finestra guaita una nina
regant la mota d'un test airós.
De lluny arriba dolça tonada
de lluny arriba tendra cançó:
La jove escolta ¿que és lo que

diuen?
¡La vida mia, la vida amor!

Amb *los ulls baxos* la joveneta
lo cant escolta dels pescadors
i pensativa ja se pregunta:
¿per què sospira mon cor *ditxós*?
La lluna regna damunt les ones,
les ones callen, reposa tot;
ja'n sa finestra la jove pensa:
¡La vida *mia*, la vida amor!

CANÇÓ TRISTA [22]
(Apel·les Mestres)

Era un pobre teixidor que teixia;
que teixia;
era un pobre teixidor que teixia nit
i dia.

Teixia un somni d'amor que era un
cel de poesia;
per trama, pena i dolor; per urdit,
goig i alegria;
el seu cor per obrador, per teler la
fantasia...

Era un pobre teixidor que teixia;
que teixia;
Més l'amor és un traïdor, tot
engany i picardia;
obra l'ala al bo i millor i s'allunya
amb el nou dia.

I ara el pobre teixidor ja no canta
com solia
gira els ulls en la foscor i li sembla
que somia
i morint-se de tristor troba dolça
s'agonia...
Era un pobre teixidor que es moria!
que es moria!

RIMA [23]
(Gustavo Adolfo Bécquer)

*Al brillar un relámpago nacemos,
y aun dura su fulgor cuando morimos.
Tan corto es el vivir!*

*La gloria y el amor tras que corremos,
sombras de un sueño son que perseguimos.
Despertar es morir!*

CANÇÓ DE MAR [24]
(Joaquim Maria de Nadal i Ferrer)

Tot cantant cançons d'amor en la platja delitosa, escoltant la veu del mar y'l murmuri de les ones, tot cantant cansons d'amor, la donzella s'adormia entre somnis divinals *hont reynava* la poesia. En la platja delitosa és dolcíssim somniar quan el cor tranquil reposa dintre un pit immaculat.

Escoltant la veu del mar que per ell sospiro i canto, y'ls secrets que porta'l vent a la sorra i a les aigües, y'l murmuri de les ones que pensar fan en *lo* etern, y'l perfum que porta a estones algun oreig mariner. Tot cantant cançons d'amor en la platja delitosa, Oh! que bell es reposar escoltant

la veu del mar
y'l murmuri de les ones!

LA COMPLANTA DE LA LLUNA [25]
(Apel·les Mestres)

La lluna, la bruna, vestida de dol sospira quan mira la posta de sol. L'estrella més bella del blau firmament. –Oh, lluna! tot d'una li crida somrient: tan trista t'he vista que em dones condol, *llumena* serena, no el *guaytis* el sol. La lluna, la bruna, ja mai li ha respost, i avança migrança camí del sol post.

GENTIL PAGESETA [26]
(Noel Llopis)

Gentil pageseta, els llops guaiten ta caputxeta. Ta caseta n'és tancada, la clau la tens ben guardada. Hi ha badada una finestra, els llops guaiten per l'esclatxa. La finestra és el teu cor on vol entrar-ne l'amor. Pageseta enamorada *que'n* fas de ta clau desada?

ENYORAMENT [27]
(Lluïsa Casagemas)

Tristeteta, tristeta *n'estich* des de que *no't* veig; Soleta, soleta pensant sempre *ab lo* mateix. T'enyo, t'enyo, molt gran es lo meu torment... *Jo'm* moro, *jo'm* moro, ay! moriré d'enyorament! Ja morta seré quan tú tornaràs: La porta, la porta, de mon sepulcre obriràs; Glaçada, glaçada com una tofa de neu... *T'aimada*, *t'aimada*, ja haurà entregat l'ànima a Deu!

VILANCET [28]
(Jacint Verdaguer)

Nadal! Nadal!
Dins la nit fosca, somriu un clar estel.
La terra veu alegre baixar Jesús del cel.

Nadal! Nadal!
L'ànima mia *ja't* veu dins la foscor.
Oh, gloria! si vinguessis a viure dins mon cor!

AMOR DE PATRIA [29]
(Miquel Costa i Llobera)

Quan les volgudes muntanyes...
dexava'l pobre *catiu*...
plorant *allí* d'una penya, un brotet de romaní.
Passà terres i fortunes... però resant cada nit...

besava'l pobre, besava un brotet
de romaní.
Un dia d'hivern les ones...
tregueren un mort, ai trist!
Estret en la mà tenia... un brotet de
romaní.

RIALLA D'ABRIL [30]
(Apel·les Mestres)

Avui quin riure el cirerer!
Tot vell com és, quina alegria!
De bon matí, que rialler
m'ha dat, en veure'm el bon dia!
Encà i enllà, quan he arribat
a cor obert ha estés les branques
i per la cara m'ha tirat
dues grapades de flors blanques.
No veus? –m'ha dit: ja torno a ser
lo que altre any i altre any solia...
Quin riure avui, el cirerer!
Tot vell com és, quina alegria!
I ha desgranat en l'arbre vell
un virolai, la *pastorella*,
amb *alegroys* de flor i ocell
i esbojarrada cantarella.
I m'he posat a riure amb ell
i m'he posat a riure amb ella!...

ESBARJOS [31]
(Apel·les Mestres)

Serena era la tarda, l'horitzó d'or,
amb el sol s'adormien tots els
remors...
Un rossinyol cantava, bon
rossinyol,
cantava entre les branques cançons
d'amor.
El seu cant era tendre, tendre i tan
dolç,
que de son somni estúpid *tregué*

mon cor.
"Cor, oh! cor, semblà dir-li, temps
hà que dorms.
Canta com altres dies, canta
cançons.
Canta la primavera, canta l'amor.
Canta *ta* ben *aimada*, *ton* àngel
bo!"
I en la pau de la vetlla el sol s'ha
post,
y'l rossinyol cantava, bon
rossinyol...